

MAVZU: KORREKSIYA VA KORREKSION METODLAR

Reja:

1. Psixokorreksiya tushunchasi va mohiyati.
2. Maktab sharoitida psixokorreksiyaning asosiy yo'nalishlari.
3. Psixokorreksiyada qo'llaniladigan metod va texnikalar.
4. Psixologning o'qituvchi-bola-ota-ona tizimidagi o'rni.
5. Maktab psixologining resurslari va refleksiya.

Tayanch so'z va iboralar: psixokorreksiya, art-terapiya, proyektiv texnika, rol o'yini, ertakterapiya, refleksiya, maktab psixologi, o'quvchi, ijtimoiy moslashuv, diagnostika, rivojlanish.

Psixokorreksiya tushunchasi va mohiyati:

Psixokorreksiya – bu shaxsning psixologik rivojlanishi jarayonida uchraydigan turli qiyinchiliklar, emotsional zo'riqishlar yoki xulq-atvor muammolarini yengib o'tishga qaratilgan maxsus psixologik yordamdir.

Maktab amaliyotida psixokorreksiya, avvalo, bolalarda paydo bo'ladigan psixologik to'siqlarni bartaraf etish, ijtimoiy-emosional rivojlanishni qo'llab-quvvatlash va ularning bilim olish jarayonini yengillashtirishni ko'zlaydi.

Psixokorreksiyaning asosiy vazifalari:

1. Bola shaxsini rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash;
2. O'quv faoliyatidagi qiyinchiliklarni yengish;
3. Muloqot ko'nikmalarini shakllantirish;
4. Ota-ona va o'qituvchi bilan hamkorlikni mustahkamlash;
5. Ijtimoiy moslashuvga yordam berish.

Shunday qilib, psixokorreksiya nafaqat muammoli vaziyatlarni bartaraf etish, balki bolani sog'lom rivojlanishga yo'naltirish jarayoni hisoblanadi.

Psixokorreksiyaning maqsadlari:

1. Psixologlarni psixokorreksiyaning amaliy usullari bilan tanishtirish;
2. Art-terapiya, proyektiv va rolikli metodlarni qo'llash ko'nikmalarini mashq qilish;
3. Professional refleksiyani rivojlantirish

Maktab sharoitida psixokorreksiyaning asosiy yo'nalishlari:

Maktab sharoitida psixokorreksiya turli shakllarda olib boriladi. **Ular quyidagilar:**

Individual psixokorreksiya – alohida bola bilan psixologik suhbat, mashqlar, art-terapiya orqali ishlash.

Guruhiy psixokorreksiya – bolalarning o'zaro munosabatlarini yaxshilash, jamoaga moslashuvini kuchaytirish uchun guruhda olib boriladigan mashg'ulotlar.

Oilaviy psixokorreksiya – ota-ona va bola o'rtasidagi tarbiyaviy muammolarni bartaraf etish, oilada sog'lom psixologik muhitni shakllantirish.

O'yinli korrektsiya – o'yin elementlari yordamida bolaning his-tuyg'ularini boshqarish, muloqotini rivojlantirish.

Art-terapiya va proyektiv texnikalar – bola ichki dunyosini ramz va obrazlar orqali ochib berish.

Bu yo'nalishlar maktab sharoitida samarali psixologik yordam ko'rsatishga xizmat qiladi.

Psixokorreksiyada qo'llaniladigan metod va texnikalar:

Psixologning amaliy ishida turli metodlar qo'llaniladi. Eng samaralilari quyidagilar:

Art-terapiya ("Ranglarda hissiyotlar"): bola o'z kayfiyatini ranglarda ifodalaydi, bu usul ichki his-tuyg'ularni tushunish va ularga yordam berishda qulaydir.

Proyektiv texnika (“Mavjud bo‘lmagan hayvon”): bolaning ichki dunyosini ramziy chizmalar orqali tushunish imkonini beradi, tashxis va korrektsiyada muhim vosita hisoblanadi.

Rol o‘yini (“Qiyin o‘quvchi”): muammoli vaziyatlarni mashq qilish, pedagogik muloqot strategiyalarini sinab ko‘rish imkonini beradi.

Ertakterapiya (“Shifo beruvchi ertak”): metaforik obrazlar orqali bola o‘z muammosini ijobiy yechishga o‘rganadi.

Ushbu metodlar nafaqat diagnostika, balki emotsional yengillik va ijobiy rivojlanish uchun ham xizmat qiladi.

Psixologning o‘qituvchi-bola-ota-ona tizimidagi o‘rni:

Maktab psixologi “o‘qituvchi – bola – ota-ona” tizimida vositachi sifatida muhim o‘rin tutadi.

O‘quvchi bilan ishlash – uning his-tuyg‘ularini tushunish, muammolarini hal qilishda yordam berish.

O‘qituvchiga yordam – qiyin o‘quvchilar bilan ishlash metodlarini ko‘rsatish, dars jarayonida psixologik yondashuvlarni qo‘llash.

Ota-ona bilan ishlash – bolaning rivojlanishi haqida maslahat berish, oiladagi tarbiyaviy muammolarni tushuntirish.

Shu tarzda psixologning faoliyati uch tomonlama hamkorlikni ta‘minlaydi.

Maktab psixologining resurslari va refleksiya:

Psixolog o‘z ishida turli resurslarga ega bo‘lishi zarur:

bilim va tajriba;

professional malaka;

hamkasblar bilan hamkorlik;

oilaviy va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash;

ijodiy yondashuv.

Refleksiya – psixologning o‘z faoliyatini baholash, tajribadan xulosa chiqarish va kelajakdagi faoliyatni yanada samarali qilish jarayonidir. Bu kasbiy o‘shning muhim omili hisoblanadi.

Kutiladigan natijalar:

1. Ishtirokchilar korreksiya mohiyatini tushunadi.
2. Korrektsion metodlar haqida nazariy va amaliy bilim oladi.
3. Guruhda ishlash, muloqot va tahlil ko‘nikmalari rivojlanadi.
4. O‘z amaliyotida korrektsion metodlardan foydalanishga tayyor bo‘ladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, psixokorreksiya – maktab psixologining asosiy faoliyat yo‘nalishlaridan biridir. Art-terapiya, proyektiv texnikalar, rol o‘yinlari va ertakterapiya kabi metodlar bolalarning ijtimoiy-emotsional rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashda samarali vositalardir. Shuningdek, psixologning o‘z shaxsiy resurslari va refleksiyasi uning kasbiy muvaffaqiyatini ta‘minlovchi muhim omildir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Андреева Г.М. Социальная психология. – М., 2020.
2. Люсина М.С. Эмоциональный интеллект и коррекционные практики. – СПб., 2004.
3. Рыжова Н.В. Психокоррекция в образовательном процессе. – М., 2012.
4. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi me'yoriy hujjatlari.
5. Trening texnologiyalari bo'yicha metodik qo'llanmalar.

Internet saytlari:

1. www.e-adabiyot.uz.
2. www.gazeta.uz.
3. www.lex.uz.
4. <https://api.ziynet.uz/uploads/books/1261954/61b9d01856fc3.pdf>